

DE AANVALLEN

Bij Dixmuiden waren dus de fusiliersmariniers van admiraal Ronarch, die zelf onder 't bevel van het Belgisch Groot Hoofdkwartier stond.

Ons leger telde nog 28,000 geweren; met de Franschen vormden ze 54,000 strijders, aan wie de IJzerlinie werd toevertrouwd.

Van Nieuwpoort tot Dixmuiden bedraagt de afstand achttien kilometer en tegen deze bochtige lijn, te dun door onze mannen bezet, zou de hertog van Wurtemberg zijn versche machtige heirscharen los laten om den zoo begeerden weg naar het Fransche kustland te bannen.

Dien aanval weerstaan... 't Leek niet

doenlijk. Men eischte het onmogelijke... Veel afdeelingen hadden in vier, vijf weken geen rust genoten... In Frankrijk zouden ze die vinden, had men hun beloofd, maar hier in het nevelig moerenland van vochtige weiden en rompige akkers, ontbrandde de nieuwe strijd.

Alleen de vestingtroepen waren doorgetrokken, oudere, meestal gehuwde mannen, zwoegers, die vroeger geen plaatsvervanger konden koopen, nu verder weggesleurd van hun gezin, terwijl zooveel jonge krachten achter bleven in het door den vijand bezette land.

En met hen sleepten zich gewonden voort.

Van den IJzer tot Calais, heel Fransch

Vlaanderen door, was 't een treurige stoet van scimbere, uitgeputte kranke soldaten. Met groepjes trokken ze heg, begeleid door eenige gendarmen; waarheen, wisten de meesten niet.

Per stoomtram of te voet ging het van Veurne naar Windschoote, dan naar 't mooie Bergen, en verder te voet langs de steenwegen over Broelburg (Bourbourg), Grevelingen (Gravelines) naar 't verre Calais, de stad der hoop, waar ze verzorging zouden vinden.

Alles was zoo bliksemsnel gegaan, zoo onverwacht. Hoe kon met doelmatiger hulp verwachten?

« We maakten deel uit van zoo een groepje en de vijfdaagsche reis zal me nooit uit het geheugen gaan », schreef me een vriend.

Iedere dag werd een zestal kilometer afgelegd; iedere tien minuten werd gerust.

De zwaar gekwetsten waren per spoor vervoerd; drie dagen soms duurde de reis in de wagens, daar moest men zijn snikken bedwingen om de kreunenden die men niet helpen kon.

Maar tusschen de « éclopés » waren er oock die medelijden wekten. Getroffen door 't zelfde noodlot waren die groepjes als families. Ieder leed met de anderen, de sterkten waren blij te kunnen helpen, steunden en doegen elkaar als broeders.

O ja, in die tragische oogenblikken komen de edelste gevoelens boven bij allen.

'k Zie ons nog vertrekken door de oude poort van 't middeleeuwsch stadje Winoxbergen. 't Was 9 uur in den morgen. Vroolijk hamerde het op de klokken van den Vlaamschen beiaard, maar de weemoed in de harten verdreef het niet. Stap voor stap ging het; de kreupelen voorop, sommigen konden geen schoeisel verdragen, de gekwetste voet zat in een muiltje van bordpapier.

't Was een stille, grijze herfstdag. Onafzienbaar lag 't land rond ons, de vlakke velden met schaarsch geboomte en verspreide hoeven.

Weinig werd er gesproken; iets zwaar woog op allen, ieder wist waaraan gedacht werd. Vreeselijke onrust woonde in de harten. 't Nieuws over Antwerpen en Vlaanderen was nog zoo vaag.

Honderdduizenden waren gevlucht,

niemand wist waarheen. Waar de ouders, de zieke moeder, de zwangere vrouw, de kleine kinderen? Wat al donkere beelden kwamen ons voor den geest. Schrikkelijker was die onzekerheid dan ontploffende granaten en geweenvuur.

Niemand zei en woord en toch was er zoo'n sterke band onder die ongelukkigen.

Geen onderscheid meer tusschen rijk en arm, tusschen werkman en intellectuele. Een ingenieur liep nevens een boerenknecht, een visscher bij een mijnwerker.

Een groote, slanke jongen met zwarte oogen en donkere baard zocht mijn gezelschap. Er was iets onzegbaar zachts in zijn stem, 't klonk zuiver als goud, 't was al goedheid in zijn blinkende kijkers.

Hij sprak van zijn moeder die alleen woonde in haar huizeke. Tranen sprongen in onze oogen en toch wilde ik hem troosten.

Daar was een flinke boerenknecht die nog den zwier had van achter zijn ploeg de stappen over 't rustige veld. Ik zag hoe hij de landbouwers beloerde die in de verte zwoegden op den akker. 'k voelde hoe het hem wee deed en vóór hem tooverde dien tijd toen niemand dacht aan dat komende gevaar. Hij vertelde me hoe de Duitschers alles hadden afgenomen. De groote hoeve leeggestolen, hoe zijn geliefden gevlucht waren, dood van angst, de oude moeder op de huifkar, tusschen wat dekens en klergoed met ontzettende blikken.

Dan werd weer stil gehouden. Aan weerskanten van de baan zaten ze op den kant van het grachtje, den honger stillend met wat beschuit, deeldend de laatste pijp tabak.

't Eene dorp verdween na 't andere en weinig gul was het onthaal.

Op een avond kwamen we op een groote hoeve en vriendelijk werd ons er welkom gewenscht.

Koninklijk werden we daar ontvangen. In de schuur was een overvloed van stroo en toen ieder zijn plaatsje gekozen had, stonden de manden peren en appels reeds klaar; versche melk werd mild uitgeschonken; in den hof boven een houtvuur dampte weldra de geurende soep en ieder voelde zich verlicht.

Bij groepjes zaten ze samen te keuvelen en de tabakswolkjes krulden innig naar omhoog in de bladstille deemstering. Toen ontloek in vele harten de hoop reeds op betere tijden en ontroerd keek ik naar den koninklijken pachter, die 't vertrouwen deed opvlammen onder de beproefden.

Den volgenden dag trok de kleine karavaan naar Marck. De baan was verlaten, nu en dan een auto die voorbij snorde; de schrale boomen, gebogen door de nijldige zeewinden, schenen droeviger nog voorover te hellen.

De zee was dichtbij. In de verte lag Calais te blinken in de zon, met zijn rookende fabrieken en zijn witten vuurtoren. Een stad ginds. Een bieënkorf met woelig leven. Wat lag er niet versch in de herinnering. 'k Zag de dooden nog over 't land nevens de stroo-mijten, over de akkers, bij iederen stap; ik hoorde de laatste woorden van gevallen vrienden, 'k liep mijmerend met het hoofd omllaag.

't Was al zon over het herfstlandschap maar geen blijheid bracht ze in mijn binnenste.

Uitgestorven scheen het land en ook het dorpje. Gesloten huisjes in breede straten, 't simpele kerktorentje daartusschen.

De maan verdween af en toe achter de wazige wolken. Heel in de verte klonk dof het kanon. Daar woedde de verschrikking voort, daar waren de vrienden die vielen misschien, doodelijk getroffen.

Toen begreep ik het onmeetbaar leed dat over mijn Vlaanderen gekomen was en veel wilskracht was er noodig om te hopen en herop te wekken ».

En de bevolking van Noord-Frankrijk zag die triestige stoeten en meende dat het 't debacle was van 't Belgisch leger, 't zielig overschot, 't wrak, want ze wist niet, hoe de divisie's stand hielden in het laatste hoekje van Vlaanderen.

En sommigen, onrechtvaardig in hun eigen angst om de bedreiging van den inval door den vijand, spraken bittere woorden tegen het landekke, dat alles offerde, tegen het legertje dan den wrangen lijdensbeker ledigen moest, tot den laatsten druppel.

Daar staan ze voor Dixmuiden, de soldaten der brigade B van de derde divi-

sie, 11° en 12° linie, onder bevel van kolonel Meisser.

Ze hadden even de vermoeide lijven kunnen uitstrekken in het vriendelijk Oudekapelle. En daar werd het vertrouwen in meer rust verstrekt, door de plotselinge verschijning van 1500 Algerijnsche ruiters, die in hun eigenaardige uniform, als gebeiteld op de vurige paarden, door de straten van het echt Vlaamsch dorpje reden...

Daar was de beloofde hulp, de eerste kolom... Anderen zouden volgen.

Een legerkommandant beschrijft het schouwspel :

Het is een wonderlijk tafereel, vol kleur, vol leven, vol kracht en helder vertrouwen. De herhaalde kreten « Leve Frankrijk! Leve België »! joelen dooreen en trillen in de zonnige lucht, aangeheven door duizend vurige, jonge borsten.

Plots, terwijl de cavalerie-kolon halt houdt aan den uitgang van het dorp, heft de fanfare van het 11° linieregiment de mannelijke akkoorden van een luide en hartstochtelijke *Marseillaise* aan. Het staal der sabels en bajonnetten schittert lijk een bliksemschicht in de zonnestralen, terwijl onbeweeglijk, in positie, het hart kloppend van de hoogste ontroering, al deze mannen waarvan zooveel, helaas, weldra met hun bloed de aarde rood zullen vlekken, luisteren naar het grootste hymne dat daar machtig oprijst in de heldere lucht.

Gedurende nog een uur vermaken onze soldaten zich met te kijken naar het kamp, dat de Arabieren ten Noord-Westen van het dorp oprichten; het is een geheel nieuw tooneel voor hen; zij vinden er genoeg in, onbekommerd voor het naderende onweer, dat zich samenpakt. In de goede zon genieten zij de bekoring van het oogenblik, lachen en schertsen en wisselen ze allerlei schimpscheuten, terwijl zij nieuwsgierig de toebereidselen tot de Arabische keukien gade slaan.»

Maar eensklaps een bevel...

— Naar Dixmuiden! De Fransche maniniërs vervangen... het bruggehoofd bezetten!

En de opgewektheid verdwijnt... 't Is of de zwarte schaduw van den dood plots over die troepen daalt...

Men bromt, vloekt, klaagt, doch gehoorzaamt en in gesloten kolonnen rukt men voort... het onbekende in... maar naar 't vuur... naar het vreeselijk offer.

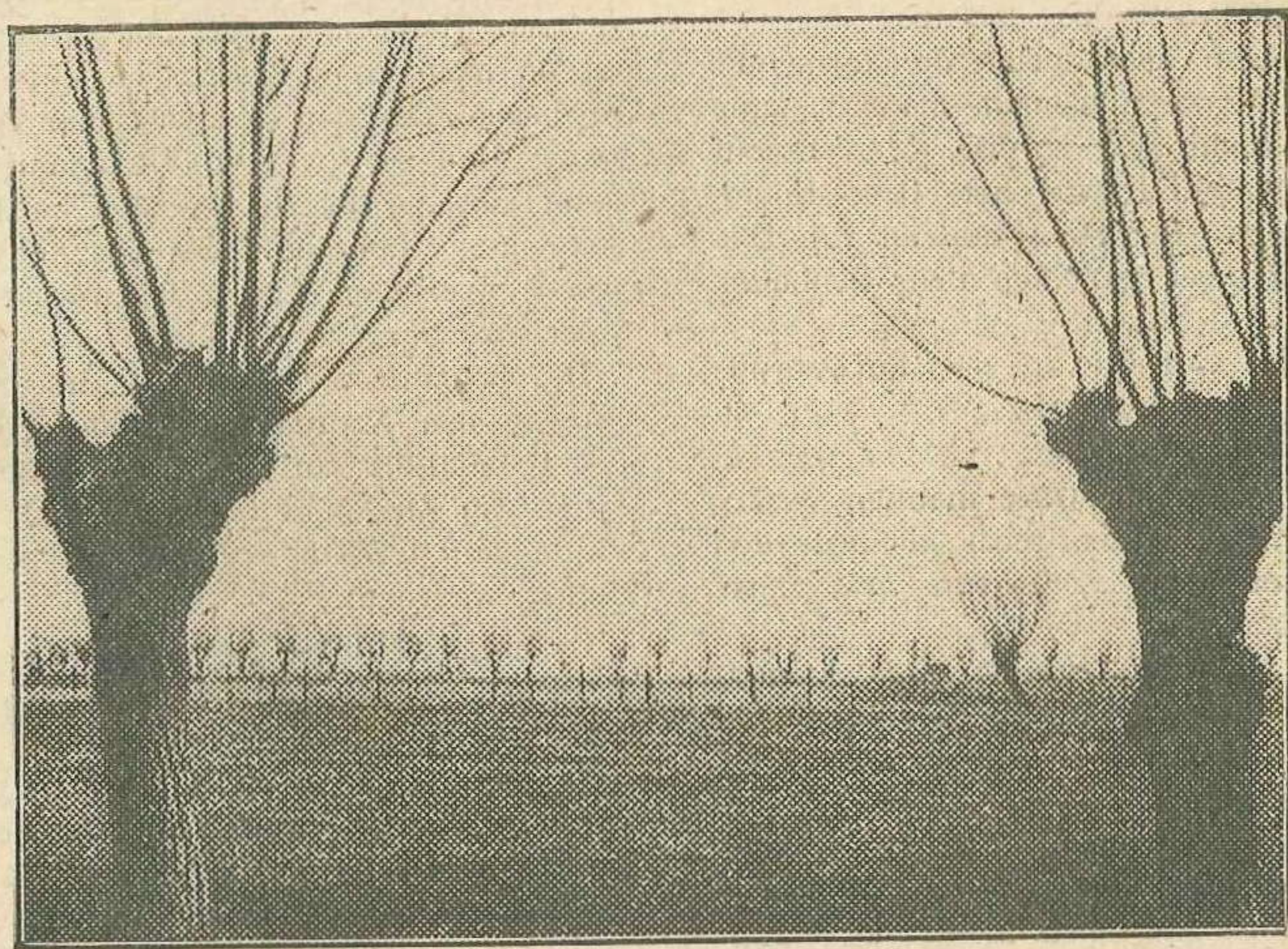
En daar zijn ze nu op dezen gruwelijken 20en Oktober in het slecht versterkte, zwaar beschoten stadje.

De Belgen liggen tegenover den vijand, op den rechteroever, het 1^e bataljon van het 12^e ten N. O. der plaats tegenover Beerst, het 2^e bataljon ten O. in de richting Eessen; 6 kompagnie's van het 11^e zijn in reserve bij de halte van Kaaskerke.

aangevallen wordt en versterkingen noodig hebt, zal ik u die zenden ».

Kolonel Meiser vroeg dadelijk machiniegeweren en de admiraal stelde vijf afdeelingen tot zijn beschikking, want ieder begreep wel, dat het verschrikkelijk bombardement de voorbereiding was tot geweldige bestormingen.

Meiser vertrouwde de verdediging van de stellingen te Dixmuiden zelf aan kolonel Jacques toe, en vestigde zijn eigen kommandopost op de maalderij, dicht bij de Hooge Brug aan den IJzer, vanwâar men een ver uitzicht had.

De Moeren. — Landschap uit Veurne-Ambacht.

De Franschen blijven voorloopig op den linkerkant van het riviertje, tot nu toe zoo onbekend, zelfs bij zeer veel landgenooten, maar welks naam weldra over de gansche wereld genoemd zou worden.

— Aan u den Oostelijken en aan mij den Westelijken oever, had admiraal Ronarch tot kolonel Meiser gezegd, toen deze met zijn brigade door een telefonisch bericht van het Belgisch Groot-Headkwartier onder bevel van den aanvoerder der mariniers werd gesteld.

Maar Ronarch voegde er bij: « Als gij

Nog kwamen er vluchtelingen aan, opgedreven lieden van boven Dixmuiden, die toch nog door de linie's geslopen waren, gelukkiger dan Blankaart en zijn lotgenooten, welke we te Beerst, als gevangenen zagen, en ze gunden zich geen rust in het stadje, ze tartten het bombardement om niet een tweede maal door den vijandelijken stroom verrast te worden, ze verhaalden hoe 't land van Gistel, van Coukelaere en Vladsloogrijs zag van Duitschers, die al maar door opkwamen als een hagelbui en de streek overvielen.

En onze soldaten beseften het te beter, dat straks die grauwe massa zich als een wilde stroom op hun stellingen werpen zou.

Onze artillerie beschikte nu over 71 stukken, en men beloofde nog versterking van het geschut... en we zullen straks hooren van waar het den vijand beschoot.

Aan weerskanten huilden dus de vuurmonden en Dixmuiden lag in dien helschen orkaan te schudden, af te brokkelen en te branden.

We zagen kolonel Jacques reeds op de Markt staan en gewond worden; zijn staf bezette het stadhuis.

Om hem heen loeide de storm, die steeds in kracht toenam, maar de kolonel behield zijn kalmte. Men bracht hem een bevel van het Groot-Hoofdkwartier: « Het bruggenhoofd van Dixmuiden moet tot elken prijs behouden worden ».

— Dat spreekt van zelf, antwoordde de overste rustig.

Nog eenige stonden, en de aanval moest beginnen... **Onze mannen** wachtten... Velen waren reeds als door den dood geteekend. Ze hadden zoo naar rust gesnakt.

Voor velen zou nu de rust komen, doch de eeuwige, in den met hun bloed gedrenkten grond van het oude Keulenland.

Sommigen wisten hun dorpje, hun hoefje dichtbij, ginds, waar dadelijk de stormvloed losbreken moest; ze waren nog even thuis geweest en hadden de geliefden gerust gesteld met de belofte dat de oorlog voor hen uit was.

Anderen kwamen van verder, uit Brabant, Limburg, uit Wallonië, en vooral zij van de bergachtige oorden, gevoelden zich oneigen en vreemd in dit vlakke land van water, slijk en nevelen.

Maar allen dachten aan hun geliefden en ze groetten hen in den geest, als mannen die wisten dat velen van de verdedigers heden sterven moesten.

Sterven! En het leven lokte, het schitterde nu vooral zoo schoon en verleidelijk.

Daar zaten ze in hun ellendige, modderige loopgraven, achter een schamele borstwering van de uitgeworpen aarde. Men verbeterde ze nog met spade, of

met de handen. Sommigen wierpen bij den terugtocht hun geweer weg en hadden straks geen ander wapen dan een schop, een knuppel of, als 't moest, hun vuisten. Tusschen de mannen, die tot het bataljon behoorden, waren ook vreemden, zelfs ouderen van de vestingtroepen, verzameld bij hun dolen en hier geduwd als welkome versterking, nu de krachten zoo gering waren.

Die loopgraven lagen ten Noorden, ten Oosten en ten Zuiden in een halven cirkelvorm om Dixmuiden heen, kruisten boven den Keizerhoek den weg naar Beerst, bij het Bloedputteken het vaartje naar Handzame, dan den spoorweg en de baan naar Eessen, en eindelijk bij het kerkhof den steenweg naar Woumen. (Men zie schets 2). De vijand bevond zich te Beerst, Vladsloo en Eessen, en we hoorden reeds hoe hij zijn woede over den eersten tegenstand op weerlooze burgers wreekte.

De spoorlijn verdeelde dus deze stelling in een Noordelijken sektor, door het 1° bataljon van het 12° linie bezet, en in een Zuidelijken, waar het 2° bataljon van 't zelfde regiment de verdediging waarnam.

De artillerie werd bestuurd door kolonel de Vleeschhouwer, die zijn post had in de pastorie van Kaaskerke, en zijn geschut zoo opstelde, dat het de uitgangswegen der Duitschers bestreek. De groep Pontus, die eerst alleen aanwezig was, tot steun der mariniers, ging onder zijn kommando over, met de 31°, 32° en 33° batterij (2° regiment), stelde zich op bij mijlpaal 2200 aan den weg naar Nieuwpoort en vuurde in de richting Eessen. De 1° groep van het 3° regiment plaatste haar batterijen (49°, 50° en 51°) bij mijlpaal 2, aan de baan van Kaaskerke naar Oude-Kapelle, en schoot naar Woumen; de 2° groep (37°, 38° en 39° batterij) koos positie bij mijlpaal 3 van den weg naar Nieuwpoort en bestookte het veld voor Beerst. Ten slotte beschikte men nog over de 40°, 41° en 42° batterij van de brigade B. (majoor Hellebaut) die zich bij Kaaskerke en aan Kapelhoek duchtig weerde.

Zoo lag het bruggenhoofd van Dixmuiden in afwachting.

... ..
En daar komen eensklaps de eerste

benden Duitschers. Uit Vladsloo trekken ze Zuidwaarts. Ook uit Beerst dagen er op. En tegelijkertijd eveneens uit Eessen. Ze kruipen uit iedere hoeve, elk boschje, sluipen van achter huizen, bermen, hagen. Dadelijk versterken onze stukken hun vuur... De vijand aarzelt, maar achter hem bulderen luid de monster-kanonnen en een vloed van projectielen stort op de Belgische loopgraven, op de stad, op de oevers van den IJzer, op Kaaskerke en omgeving.

Onze stellingen vallen in, aarde spat op, regent in kluiten neer, bedelft kreunende gewonden, en kommandant Poupplier, die ten Westen van den weg naar Beerst een kompagnie aanvoert, wordt door een scherp getroffen en zakt zonder een kreet te slaken dood tusschen zijn mannen.

De groep artillerie van de 16° gemengde brigade, dan die van de 1°, komt hulp bieden, en 71 stukken werken nu samen, om den aanval te smooeren; maar de vuurmonden van den vijand slingeren overvloediger hun munitie, dan wij kunnen beantwoorden.

Om 3 uur in den middag hooren onze soldaten het gehuil van « Hoch, Hoch! »

Daar nadert weer de grijze massa.

De Belgische geweren en mitrailleurs zaaien dood in haar rangen. Bij velen versterft de oorlogskreet in smartelijk gekreun en doodsgereutel. De rijen bezwijken, maar andere golven spoelen aan, deinzen terug voor den orkaan van ijzer.

— Voorwaarts! brullen de officieren en met den revolver bedreigen ze hun eigen mannen, maar deze werpen zich neer en graven haastig schuilplaatsen, op 300 meter van de onzen.

In de dooreengewoelde loopgraven is het gedaan met murmureeren en brommen, want de onzekerheid met het zenuwpijnigend wachten en het afmatend denken is voorbij, en woede beheerscht de onzen; nu ze den vijand zien.

Luitenant-kolonel Van Rollegheem, die in den Noordelijken sektor 't bevel voert, stuurt een kompagnie van het 11° ter hulp. Kolonel Jacques van op de Groote Markt zendt een andere, maar deze wordt door het geweldig vuur uit-

eengedreven, eer ze de stad kan verlaten.

Maar ook de vijand krijgt hulp en weer bulderen de officieren het « voorwaarts » en drijven ze hun kudden vooruit.

Machinegeweren nemen onze stellingen in 't front en in de flank onder vuur. Na Poupplier voeren luitenanten Hanut en Mostenne 't kommando, worden gewond en heengedragen, en eindelijk leidt een onder-officier de kompagnie. Maar tegen den loeienden storm is deze niet bestand en ze wijkt twee honderd meter.

— Vorwärts! schreeuwen de Duitse aanvoerders en ze slaan de onwilligen met den sabel of den knop van den revolver, en tegen 't mitrailleurvuur in springt de grauwe vloed op en valt neer in de eerste door de onzen verlaten stellingen.

Ook de andere afdeelingen bij 't kanaal van Handzame en den weg naar Eessen zijn gedwongen achteruit te trekken.

't Oogenblik is kritiek... Jacques verneemt den toestand. « Houd vol, want wij zullen links een tegenaanval doen », zegt hij tot het tweede bataljon bij Eessen. « Neem uw loopgraven terug, er komt hulp, beveelt hij aan het eerste. » En de kolonel heeft aan Meiser om versterking gevraagd, maar wanneer zal deze opdagen! Langs den ganschen IJzer is de strijd ontbrand en overal staan de onzen tegen een overmacht.

Daar ziet hij eensklaps de wielrijderskompagnie van de derde divisie de markt oprijden, een honderdtal mannen. Dadelijk zendt hij ze naar den weg van Beerst, om er de geteisterde troepen van het 12° te steunen.

En de wielrijders snellen als helden naar het vreeselijk offer... Sommigen vallen eer ze de stad uit zijn, de anderen trappen voort. Hun komst bezielt de strijders, die opnieuw stand houden, terwijl ook bij Eessen het tweede bataljon (luitenant-kolonel Collyns) zijn stellingen met den moed der wanhoop verdedigt.

't Is half vijf als kolonel Meiser de vraag om versterking ontvangt.

Zes kompagnieën van het 11° linieregiment, onder bevel van luitenant-kolonel Leestmans, zijn nog beschikbaar.

Onmiddellijk wordt hun bevolen zich naar den rechteroever van den IJzer te begeven; gelijktijdig wordt aan kolonel De Vleeschouwer het verzoek gedaan den weg van Dixmuiden naar Beerst en het omhiggende terrein zoo hevig mogelijk te doen beschieten. Kolonel Meiser verwilligt insgelijks admiraal Ronarch, dat de hevige aanval, welken het bruggenhoofd doorstaan moet, het noodig heeft gemaakt al zijn reserves in het gevecht te brengen. Hij verzoekt den admiraal troepen tot zijn beschikking te stellen.

Luitenant-kolonel Leestmans, die sedert het begin van den aanval al de maatregelen genomen heeft, om in geval van nood onmiddellijk te kunnen ingrijpen, brengt zijn kompagnieën naar voren. Hij stapt aan het hoofd van de kolon, die den weg van Kaaskerke naar Dixmuiden volgt. Nauwelijks komt zij op de hoogte van de spoorweghalte, of een regen granaten van allerlei kaliber valt rond hen neer. Ongetwijfeld hebben de waarnemers van de Duitsche artillerie, aan wie in dit vlakke landschap niets ontsnapt, deze beweging bemerkt. Een helsch vuur wordt aanslonds samengetrokken op de ruimte, welke de kompagnieën van het 11e moeten doortrekken om eerst de brug, en daarna Dixmuiden te bereiken. Slag op slag ontploffen de projektielen met oorverdoovend geraas, op den weg zelve, in de weiden welke er langs loopen; huizen storten ineen, letterlijk verkruijmd door de ontploffingen welke gansche brokken muur in allerlei richtingen slingeren.

Onder deze doodelijke stortvloed van ijzer, en vuur, en steenen, aarzelen de mannen van de voorste kompagnieën een oogenblik. Instinctmatig zoeken zij een dekking en schuilen in de grachten langs den weg. Maar luitenant-kolonel Leestmans heeft zich rekenschap gegeven van de lichte weifeling die ontstaat. Recht, in het midden van den weg, prachtig en vol vuur, den sabel in de hoogte, richt hij zich tot de eerste elementen, die in de gracht dekking hebben gezocht en sleept ze mede onder den kreet: « Leve het 11°! Vooruit, jongens!» En het voorbeeld volgende van den aanvoerder, wakkeren al de officieren hun manschappen aan: « Vooruit

het 11°! Op den vijand los!» En het 11° linie-regiment rukt vooruit, ondanks het bombardement, dat in hevigheid verdubbelt, door het helsche vuur heen, dat het langs alle kanten insluit. Mannen storten neer, op den slag gedood, zonder één kreet; anderen, gewond, zakken ineen aan den boord van den weg; het bloed spat op de beslijkte uniformen; maar men rukt vooruit. Zoo bereikt men de maalterij waar kolonel Meiser de dapperen ziet voorbij trekken, die den dood te gemoet gaan. De mannen juichen hem toe en loopen voorbij, sneller, steeds sneller, medegesleept door hun aanvoerder, wiens kalme dapperheid hen allen begeestert.

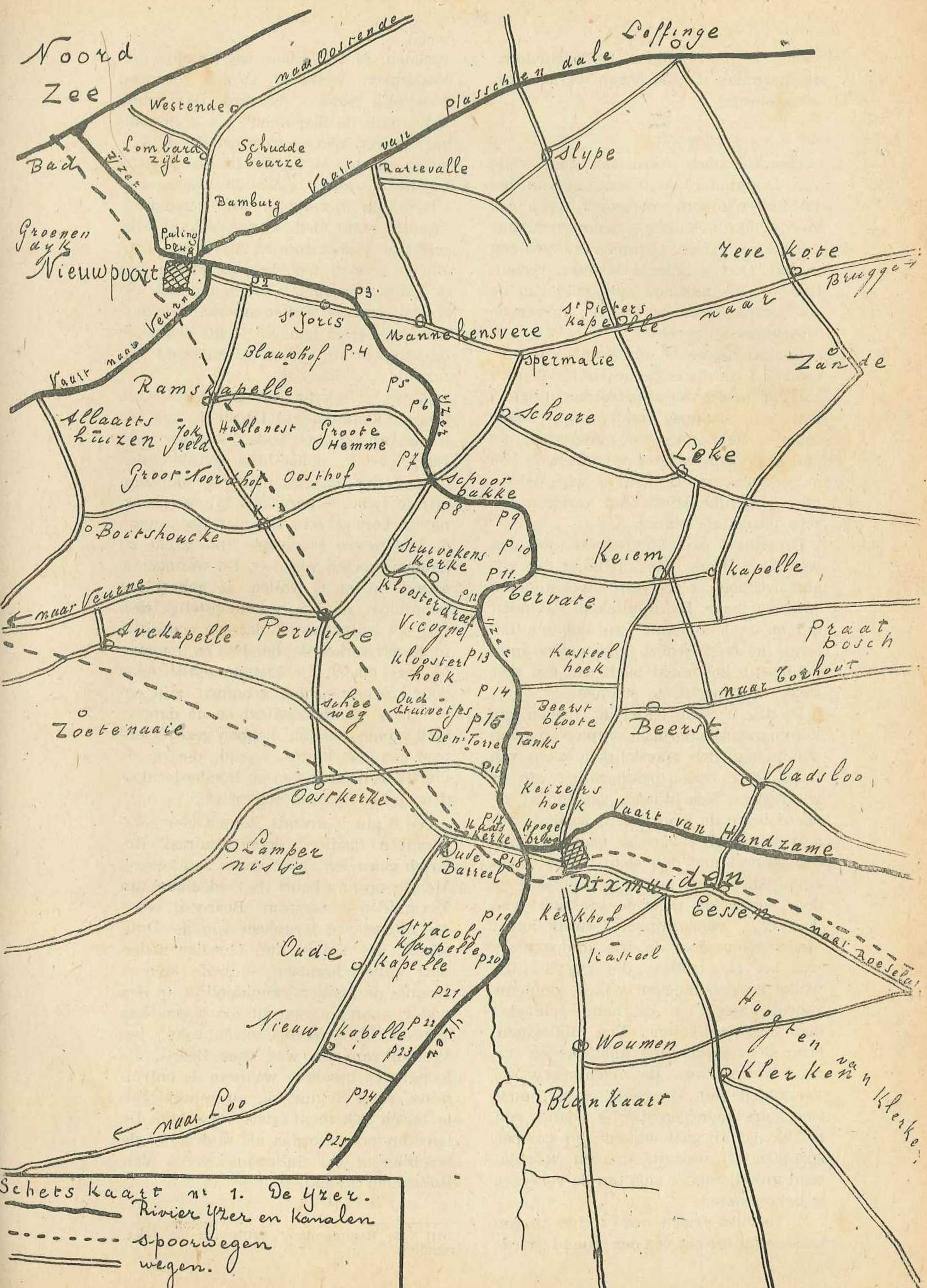
Eensklaps ontploft een reusachtig grootte granaat te midden van de baan, waarvan onze troepen de zijwegen volgen. Een heele groep wordt door den slag omver geworpen; eenige mannen, door het geweld van de ontploffing in de lucht geslingerd, komen, op de steenen terug neervallen, met verbrijzeld hoofd. Een heel klein soldaatje van nauwelijks achttien jaar, door een granaatscherf aan den hals getroffen, heeft den ruggegraat verbrijzeld. Men hoort een doordringenden kreet: « Moeder!... » Dan, het geweer loslatend, de oogen vol ontzetting, draait hij rond en stort met een dof geluid aan de voeten van kolonel Meiser zelf neer...

Bij het hooren van de verschrikkelijke ontploffing, heeft kolonel Leestmans zich rekenschap gegeven van het gevaar. Met bewonderenswaardige kalmte, snelt hij onmiddellijk aan het hoofd zijner kolon, in stormpas naar de brug die men op 300 meter van daar ontwaart. De mannen ijlen hem achterna. Als een stortvloed, stormen de zes kompagnieën van het 11° over de brug, onder een regen van schroot. Van uit de naburige loopgraven zien de dappere marinefusiliers den pakkenden optocht voorbijtrekken.

Zij slaken geestdriftige toejuichingen en zwaaien met hun muts; en luider dan het gedonder der bommen klinkt ter onzer eere een geestdriftig: « Leve de Belgen!»

Onvergetelijke stonden, tragisch en grootsch onder allen. « Ik geloof wel, » zei later iemand, die aan dit drama heeft deelgenomen, « dat zoo hun offi-

KAART VAN HET IJZERLAND

Schets kaart nr. 1. De IJzer.
 — Rivier IJzer en Kanalen
 - - - - - spoorwegen
 = = = = = wegen.

cieren ze niet hadden tegengehouden, de mariniers met de onzen waren vooruit gestormd. »

Ondertusschen werd aan gene zijde van Dixmuiden de weerstand van het 12° linie-regiment voortgezet, tegen een steeds hardnekkigen, maar zichtbaar door zijn vorige pogingen verzwakten vijand. Ook is kolonel Jacques, verwittigd van de nakende aankomst van de zes kompagnieën van het 11°, nu van de overwinning verzekerd.

Een weinig na 17 uur, komt luitenant-kolonel Leestmans op de Grootte Markt, aan het hoofd van zijn troepen, hijgend van den looppas onder den regen schroot, dakpannen en materialen, die van af de brug zonder ophouden op hen is neergekomen. De kolonel weet dat hij met dergelijke kereels het verloren terrein terug zal winnen.

Hij stuurt drie kompagnieën op den weg naar Beerst, met opdracht den vijand overhoop te werpen. Twee anderen worden naar Bloedputteken gezonden om er de kompagnie van kapitein Labeau, die reeds sedert verscheidene uren heldhaftig het hoofd biedt aan een zeer sterke overmacht, te steunen.

De drie eersten, onder de bevelen van kommandant Borms, ontplooiën zich weldra aan den noordelijken zoom van Dixmuiden, onder bescherming van de wielrijders. Krachtdadig ten aanval gevoerd tegen de loopgraven, waar de vijand zich heeft ingericht, gaan zij spoedig vooruit met den steun onzer batterijen, die hun beweging volgen en door een hevig vuur de aankomst van Duitische versterkingen verhinderen. Medegesleept door de drie kompagnieën van het 11°, trekken die van het 12°, welke hadden moeten wijken, opnieuw vooruit, stevig in de hand gehouden door luitenant-kolonel Van Rollegghem. Over de geheele linie knettert een razend geweervuur, de machinegeweren verrichten hun doodelijk werk; onze tirailleurs begrijpen dat de vijand verzwakt, dat hij gaat wijken; bij groepen springen zij vooruit, winnen voortdurend grond, zonder zich om de verliezen te bekommeren.

Zij bevinden zich nog slechts op een honderdtal meters van den vijand; reeds

verlaten de Duitschers bij groepjes de loopgraven, welke zij slechts voor een oogenblik hadden veroverd. Dan schetteren plots de Karoenen: het is de aanval. In één sprong stormen de infanteristen van het 11° en het 12° met gevelde bajonet vooruit, onder de kreten van « Leve de Koning! ». De verschrikte vijand wacht den storm niet af; hij wijkt en vlucht zooveel hij loopen kan. Zij die geen tijd hebben gehad om weg te komen, worden aan de bajonet gespietst; anderen steken smeekend de handen omhoog en hebben slechts den moed om verschrikte kreten « Kamarad! Kamarad! » te slaken.

Langs den kant van Bloed-Putteken, behaalt kommandant Decamps, aan het hoofd van de twee andere kompagnieën van het 11°, denzelfden schitterenden uitslag; ter hulp snellend van de kompagnie Labeau, herneemt hij met haar, na een kort gevecht van man tegen man, de loopgraven van eerste linie welke zij hadden moeten verlaten. En wanneer de avond begint te vallen, is geheel het noordelijk en het noord-oostelijk deel van het bruggehoofd, dat een oogenblik in gevaar verkeerde, hersteld en opnieuw in onze macht. De knappe schikkingen door kolonel Jacques genomen, zijn onwrikbare standvastigheid en de dapperheid zijner soldaten, hebben gezegevierd over een machtigen vijand, die op de vlucht werd gedreven en honderden dooden op het slagveld achterliet.

Om 6 uur 's avonds, komen vier kompagnieën fusiliers, door admiraal Ronarch gezonden op de vraag van kolonel Meiser, op hun beurt de verdedigers van Dixmuiden versterken. Bevreesd voor een offensieven terugkeer van de Duitschers, die niet in hun bloedige nederlaag zullen berusten, stuurde kolonel Jacques de fusiliers onmiddellijk in den sektor waar het gevecht zoo warm was geweest. Twee kompagnieën gaan, ten Westen van den weg naar Beerst, de loopgraven bezetten, waarvan de ontruiming, rond 15 uur, de nu gelukkiglijk te boven gekomen krisis verwekte. De twee anderen worden als reserve tot de beschikking van luitenant-kolonel Van Rollegghem gesteld. 1)

(1) Naar Kommandant Willy Breton: Dixmuiden.

HET BLOEDIG IJZERLAND

DOOR

A. HANS

EEN GEZICHT OP DE VOORMALIGE SAKEN TE NIEUWPOORT

MET DOORSNIFFEN VAN FRIGATELOOZD IN HET «NEMANDELAND»

Uitgever J. HOSTE, 36, St-Pieterstraat, Brussel